

Ympäristövahinko- rahasto (YVR)

Webinaarit 11. ja 13.11.2024

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Mikä on ympäristövahinkorahasto?

- Uusi valtion budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka toiminta alkaa 1.1.2025
- Korvaa nykyisen öljysuojarahaston ja pakollisen ympäristövahinkovakuutuksen
- Laajaan aiheuttamisperiaatteeseen perustuva toissijainen vastuujärjestelmä (TOVA)
- kollektiivinen taloudellinen vastuu ympäristön pilaantumiseen ja vahinkotilanteisiin varautumisessa
- Tavoitteena, että toiminnanharjoittajien ympäristövelvoitteet tulevat mahdollisimman pitkälle hoidetuiksi ilman valtion taloudellista väliintuloa
- Korvausten maksamiseen tarkoitettut rahaston varat kerätään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajilta vuosittaisilla tai kertaluonteisilla **ympäristövahinkomaksuilla** (vero).

Mikä on ympäristövahinkorahaston tarkoitus?

Laki ympäristövahinkorahastosta (1262/2022)

Ympäristön hyvän tilan turvaamista varten on ympäristövahinkorahasto, josta maksetaan korvaus ympäristön pilaantumisen torjunnasta ja pilaantuneen ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista sekä aiheutuneesta vahingosta **toissijaisissa vastuutilanteissa**.

Ympäristövahinkorahastosta voidaan myöntää harkinnanvaraisia avustuksia ympäristövahinkojen torjunnan hankintoihin.

Ympäristövahinkorahaston pääomarajat

- Rahaston pääomaraaja on **30 miljoonaa euroa**, jonka ylittyessä vuosittaisten ympäristövahinkomaksujen kantaminen keskeytetään.
- Vuosittainen ympäristövahinkomaksu kannetaan kuitenkin aina siltä kalenterivuodelta, jona ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta alkaa.
- Kertaluonteisten ympäristövahinkomaksujen kantamista ei keskeytetä.
- Maksujen kantaminen aloitetaan uudelleen, kun rahaston pääoma on laskenut alle pääoman alarajan (**15 miljoonaa euroa**).

Arvio maksukertymästä:

- Vuosittaiset ympäristövahinkomaksut, n. 3,5 miljoonaa euroa/vuosi
- Kertaluonteiset ympäristövahinkomaksut n. 4 miljoonaa euroa, kun maksut kannetaan ensimmäisen kerran vuonna 2025
- Ilman suurempia vahinkotapahtumia rahaston pääoman yläraja (30 milj. e) saavutetaan arviolta noin 10 vuodessa.

Korvauksen maksamisen edellytykset (YVR-lain 12 §)

Rahastosta maksetaan korvaus vahingonkärsijöille sekä ympäristön pilaantumisen torjunta-, ehkäisemis- ja rajoittamistoimien kustannuksista viranomaisille, kun:

- vastuutaho on maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa ja kun
- korvausta ei makseta vakuudesta, vakuutuksesta tai muusta laissa säädetystä korvausjärjestelmästä.

Rahasto on viimesijainen maksaja!

Korvauksen tapauskohtainen enimmäismäärä on 30 miljoonaa euroa.

Vahinkoa kärsineelle maksettava korvaus (YVR-lain 13 §)

- Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (YVL, 737/1994) tarkoitetut ympäristövahingot sekä kustannukset niistä tarpeellisista toimenpiteistä, joihin joku on ryhtynyt itseään koskevan ympäristövahingon uhan torjumiseksi tai vahingoittuneen ympäristön palauttamiseksi ennalleen ja tähän liittyvien välttämättömien selvitysten kustannukset.
 - YVL 5 § Korvattava vahinko
 - YVL 6 § 1 mom. 1 k. vahingontorjunta- ja ennallistamiskustannukset
- Ajoneuvosta, raidekulkuneuvosta taikka aluksesta tai niiden käyttämisestä johtuneen öljy- tai muun kemikaalipäästön seurauksena aiheutuneet vahingot.

Viranomaiselle aiheutuneista torjunta- ja ennallistamiskustannuksista maksettava korvaus (YVR-lain 15 §)

- Pelastuslaissa (379/2011) tarkoitetut öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntakustannukset
- Pelastuslaissa tarkoitetut öljyvahingon jälkitorjunnan kustannukset
- Ympäristönsuojelulain 182 a §:ssä tarkoitettuista pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi välttämättömistä toimista aiheutuneet kustannukset
- Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa tarkoitetut viranomaisille koituneet torjunta- ja ennallistamiskustannukset (YVL 6 § 1 mom. 2 k.)
- Em. toimiin liittyvien välttämättömien selvitysten kustannukset

Ympäristövahinko- rahastosta maksettavat avustukset

Rahastosta voidaan valtion talousarviosta siirretyn määrärahan rajoissa myöntää avustusta ympäristövahinkojen torjuntaan pelastustoiminnassa käytettävän kaluston hankkimisesta aiheutuvien kustannusten osittaiseen kattamiseen (harkinnanvarainen avustus):

- hyvinvointialueille (pelastustoimi)
- Helsingin kaupungin pelastustoimelle
- Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ja Ahvenanmaan kunnille

Ympäristövahinkojen torjuntaan käytettävä kalusto

- Harkinnanvarainen avustus, jota maksetaan hankintakustannusten osittaiseen kattamiseen
- Ensimmäinen hakuaika tammikuu-kesäkuu 2025
- Avustusten hakeminen tapahtuu Haeavustuksia.fi-sivuston kautta
- Ensimmäisenä vuonna arviolta 3 milj. euroa käytettävissä avustuksiin, varmistuu eduskunnan hyväksyttyä budjetin
- Hakemukset otetaan käsittelyyn ja päätös tehdään loppuvuodesta 2025

Ympäristövahinkorahaston hallinto

- YM on nimennyt ympäristövahinkorahastolle hallituksen 4.9.2024
 - Puheenjohtaja (YM), varapj + 5 jäsentä
 - Päättää korvauksista ja avustuksista, tehtävistä tarkemmin YVR-lain 23 §
- Pääsihteeri, tämän sijainen ja esittelijät
- Pysyvät asiantuntijat
 - Rahaston hallitus voi ottaa tehtäviinsä liittyvän päätöksenteon tueksi yhden tai useamman pysyvän asiantuntijan, joka edustaa rahaston hallituksen tehtävien kannalta merkityksellistä asiantuntemusta

Öljysuojarahaston ja pakollisen ympäristövahinkovakuutuksen lakkauttaminen 1.1.2025

Öljysuojarahasto	Ympäristövahinkovakuutus
• Öljysuojarahaston toiminta loppuu 31.12.2024. • Ennen 31.12.2024 aiheutuneita öljyvahinkoja koskevat korvausvaatimukset esitetään ympäristövahinkorahastolle 31.12.2025 mennessä. • Öljysuojarahastossa jäljellä olevat varat siirretään ympäristövahinkorahastoon YVR-lain tullessa voimaan.	• Ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain (81/1998) kumoaminen päättää vakuutusten voimassaolon ja vakuutusmaksuvelvollisuuden, kun YVR-laki tulee voimaan 1.1.2025. • Vakuutuksesta voi tulla korvattavaksi ennen vuotta 2025 aiheutuneita vahinkoja YVR-lain voimaantuloa seuraavan viiden vuoden siirtymäkauden aikana. Korvausvaatimus esitetään vakuutuksenantajalle tai Ympäristövakuutuskeskukselle 31.12.2029 mennessä. • Tämän jälkeen YVVL-lakiin perustuvia korvaushakemuksia voi esittää rahastolle 31.12.2034 asti.

YVR-lain öljysuojarahastoa (37 §) ja ympäristövahinkovakuutusta (38 §) koskevien siirtymäsäännösten täsmentäminen

- HE 176/2024 laeiksi ympäristövahinkorahastosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 5 §:n 15 kohdan kumoamisesta annettiin eduskunnalle 10.10.2024.
- **Pääosin teknisluonteisia muutoksia** koskien esim. öljysuojarahaston vuoden 2024 tilinpäätöksen hyväksymistä sekä mm. Ympäristövakuutuskeskuksen ja ympäristövakuutuslautakunnan asemaa siirtymäkauden aikana.
- Finanssivalvonnasta (878/2008) annetusta laista kumottaisiin viittaus lakkautettavaan ympäristövahinkovakuutusjärjestelmään.
- Tavoiteaikataulu: muutokset voimaan YVR-lain voimaantulon yhteydessä 1.1.2025.

VN:n asetus YVR-laissa tarkoitetuista korvauksista ja avustuksista (571/2024) voimaan 1.1.2025

- Tarkempia säännöksiä korvaushakemuksen sisällöstä ja korvaushakemuksen käsittelemiseksi vaadittavista selvityksistä (YVR-lain 17 §)
- Tiedot avustushakemuksen kohteena olevasta kalustosta (YVR-lain 20 §)

1 §

Korvaushakemuksen sisältö ja korvaushakemuksen käsittelemiseksi vaadittavat selvitykset

Ympäristövahinkorahastosta annetun lain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun selvitykseen on sisällytettävä kuvaus vahinkoon tai torjunta- ja ennallistamiskustannuksien synty-miseen johtaneesta pilaantumistapahtumasta tai muusta vastaavasta häiriöstä, tämän aiheutumisaikakohdasta ja -paikasta sekä korvattavan vahingon ilmenemishetkestä. Lisäksi hakemuksessa on tehtävä selkoa mahdollisesti suoritetuista torjunta- ja ennallistamistoimista ja niiden ajankohdasta.

2 §

Tiedot avustushakemuksen kohteena olevasta kalustosta

Torjuntakaluston hankkimista koskevan avustuksen hakijan on ilmoitettava avustusta koskevassa hakemuksessa, miltä osin hankittavaa kalustoa käytetään myös muuhun kuin ympäristövahinkojen torjuntaan pelastustoiminnassa.

Avustusta koskevassa hakemuksessa on eriteltävä, mitä varusteita ja tarvikkeita ympäristövahinkojen torjuntaan käytettävän torjuntakaluston hankintaan ja hankintakustannuksiin sisältyisi.

Kiitos!

Lisätietoja

<https://ym.fi/ymparistovahinkorahasto>

yvr@gov.fi

